

Національний університет

Міністерство освіти і науки молоді та спорту України
Національний університет водного господарства
та природокористування

Кафедра державного управління та місцевого самоврядування

06-06-42

МЕТОДИЧНІ ВКАЗІВКИ

для проведення практичних занять із дисципліни
«Інтелектуальна власність» для студентів
галузі знань 1801 «Специфічні категорії»,
8.18010017 «Економіка довкілля і природних ресурсів» та
8.18010014 «Управління фінансово-економічною безпекою»

Рекомендовано до друку
методичною комісією за
спеціальностями
8.18010017 «Економіка
довкілля і природних
ресурсів» та 8.18010014
«Управління фінансово-
економічною безпекою»
протокол № __
від __ _____ 2013 р.

Рівне – 2013

Методичні вказівки для проведення практичних занять із дисципліни «Інтелектуальна власність» для студентів галузі знань 1801 «Специфічні категорії», 8.18010017 «Економіка довкілля і природних ресурсів» та 8.18010014 «Управління фінансово-економічною безпекою» / А.М. Валюх. – Рівне: НУВГП, 2013. – 22 с.

Упорядник: А.М. Валюх, канд. екон. наук, доцент.

Відповідальний за випуск: М.П. Сорока, д.держ.упр., професор, завідувач кафедри державного управління та місцевого самоврядування.

ЗМІСТ

1. Загальні положення	4
2. Програма навчальної дисципліни	5
3. Теми та години практичних занять	6
4. Зміст практичних занять	7
4.1. Практичне заняття №1	7
4.2. Практичне заняття №2	8
4.3. Практичне заняття №3	9
4.4. Практичне заняття №4	11
4.5. Практичне заняття №5	14
4.6. Практичне заняття №6	15
5. Список рекомендованої літератури	18

© НУВГП, 2013
© Валюх А.М., 2013

1. ЗАГАЛЬНІ ПОЛОЖЕННЯ

В умовах входження України до світової спільноти суттєво зросла роль в процесі соціально-економічному розвитку суспільства результатів розумової (творчої) праці людини, до яких відносять: винаходи, корисні моделі, промислові зразки, торговельні марки, географічні зазначення, сорти рослин і породи тварин, комерційні таємниці, твори літератури і мистецтва, бази даних, комп'ютерні програми, фонограми та відеограми тощо. Ці та інші результати розумової праці мають назву «об'єкти права інтелектуальної власності», або «інтелектуальна власність».

Об'єкти інтелектуальної власності мають подвійну природу – правову та економічну. З одного боку, це права на результат творчої діяльності, а, з іншого, – власне результат цієї діяльності. Багато фахівців перебільшують правову складову, мотивуючи це тим, що право інтелектуальної власності є інститутом цивільного права, і на цій підставі вважають, що управління інтелектуальною власністю має зводитися до управління правами на результати творчої діяльності.

Насправді ж, у технології виробництва інноваційної продукції (послуги) безпосередньо використовують не права, а результат творчої діяльності – нові способи, речовини тощо. Наприклад, предмет винаходу (корисної моделі) є продукт (пристрій, речовина тощо), процес (спосіб) або нове використання відомого продукту, або способу. Право на цей винахід надає додаткові переваги продукту або процесу, забезпечуючи правовласникові обмежену монополію на ринку товарів або послуг. Таким чином, об'єкт інтелектуальної власності та право на нього можна розглядати, відповідно, як зміст і форму.

У той же час, самі права можуть мати економічне наповнення, наприклад, при продажі майнових прав на об'єкт права інтелектуальної власності за ліцензійним договором. Саме тому, при вивченні дисципліни «Інтелектуальна власність», слід враховувати як результат творчої діяльності, так і права на нього. У світовій науці все більшого поширення набуває економіко-правовий підхід до дослідження відносин інтелектуальної власності.

Оскільки права інтелектуальної власності мають нематеріальну природу, їх відносять до нематеріальних активів, якими, як і будь-

якими іншими активами, необхідно управляти. У зв'язку з цим, до формування системи управління інтелектуальною власністю долучаються фахівці з різних сфер діяльності: технічних, гуманітарних, соціальних, політичних наук, мистецтва, менеджменту тощо. Тому, володіти базовими підходами до формування, комерціалізації та управління інтелектуальною власністю мають всі без виключення фахівці, що беруть участь в процесі соціально-економічного розвитку країни, в тому числі працівники органів державної влади.

В умовах всеосяжної інтелектуалізації економіки інформація та знання перетворюються на рушійну силу інноваційного розвитку суспільства, творча розумова активність набуває статусу пріоритетної стратегічної діяльності, а проблеми стимулювання та захисту інтелектуальної власності стають першочерговими як для окремих підприємств, так і для держави в цілому. При цьому, основним стає пошук відповіді на запитання, як стимулювати інноваційну діяльність та досягти балансу між інтересами власників об'єктів інтелектуальної власності та суспільними інтересами.

2. ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Змістовий модуль 1.

ПРАВО ІНТЕЛЕКТУАЛЬНОЇ ВЛАСНОСТІ

Тема 1. Система інтелектуальної власності

Поняття про інтелектуальні продукти, власність і капітал.

Об'єкти інтелектуальної власності.

Органи державної охорони інтелектуальної власності в Україні.

Міжнародні і вітчизняні законодавчі акти й угоди у сфері інтелектуальної власності. Інститути авторських суміжних і патентних прав.

Тема 2. Об'єкти авторського права та суміжних прав

Виникнення та здійснення авторського права.

Реєстрація об'єктів авторського права і авторських договорів. Особливості авторського права на комп'ютерні програми та Інтернет-твори. Суміжні права виконавців.

Тема 3. Об'єкти патентного права (винаходи, корисні моделі, промислові зразки)

Поняття винаходу та корисної моделі.

Критерії патентоспроможності винаходу (корисної моделі).

Об'єкти винаходів. Заявка на винахід. Проведення державної експертизи заявок на винаходи. Патентна інформація і патентні дослідження.

Правова охорона промислових зразків.

Про деякі успішні винаходи людства.

Тема 4. Знаки індивідуалізації товарів та послуг. Нетрадиційні об'єкти інтелектуальної власності

Знаки для товарів та послуг.

Нетрадиційні об'єкти інтелектуальної власності: наукові відкриття; раціоналізаторські пропозиції; секрети виробництва; інжиніринг.

Інші нетрадиційні об'єкти інтелектуальної власності.

Змістовий модуль 2.

ЕКОНОМІКА ТА УПРАВЛІННЯ ІНТЕЛЕКТУАЛЬНОЮ ВЛАСНІСТЮ

Національний університет
та природокористування

Тема 5. Комерціалізація об'єктів права інтелектуальної власності

Мета і основні способи комерціалізації.

Використання об'єктів права інтелектуальної власності у власному виробництві.

Передача (продаж) прав на об'єкти права інтелектуальної власності.

Внесення інтелектуальної власності до статутного капіталу підприємства.

Оцінка вартості прав на об'єкти права інтелектуальної власності.

Постановка інтелектуальної власності на бухгалтерський облік.

Тема 6. Управління правами інтелектуальної власності

Життєвий цикл об'єктів права інтелектуальної власності.

Управління об'єктом права інтелектуальної власності на етапі його створення. Управління об'єктом права інтелектуальної власності на етапі набуття прав. Управління об'єктом права інтелектуальної власності на етапі використання прав. Управління об'єктом права інтелектуальної власності на етапі захисту прав. Управління об'єктом права інтелектуальної власності на етапі утилізації.

3. ТЕМИ ТА ГОДИНИ ПРАКТИЧНИХ ЗАНЯТЬ

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1.	Міжнародні та вітчизняні угоди у сфері інтелектуальної власності	<u>2,0</u> 0,25
2.	Процес набуття авторських прав, оформлення та реєстрація наукового твору	<u>2,0</u> 0,25
3.	Розроблення, оформлення та реєстрація заявки на винахід та корисну модель	<u>2,0</u> 0,25
4.	Розробка, оформлення та реєстрація знаків для товарів і послуг	<u>2,0</u> 0,25
5.	Оцінка вартості об'єкта інтелектуальної власності	<u>2,0</u> 0,5
6.	Методи управління правами інтелектуальної власності на різних етапах життєвого циклу	<u>2,0</u> 0,5
	ВСЬОГО	12/2

Примітка.

У чисельнику – дані для денної форми навчання, у знаменнику – для заочної форми навчання.

4. ЗМІСТ ПРАКТИЧНИХ ЗАНЯТЬ

ПРАКТИЧНЕ ЗАНЯТТЯ №1

Міжнародні та вітчизняні угоди у сфері інтелектуальної власності

Зміст заняття

1. Загальні міжнародні угоди з питань інтелектуальної власності.
2. Міжнародні конвенції про охорону авторського права і суміжних прав.
3. Міжнародно-правова охорона промислової власності.
4. Міжнародно-правова охорона засобів індивідуалізації учасників цивільного обороту, товарів і послуг.

Інтелектуальний продукт; інтелектуальні активи; інтелектуальна власність; інтелектуальний капітал; інновація.

Питання для обговорення

1. Обґрунтуйте зміст термінів «інтелектуальний продукт», «інтелектуальні активи», «інтелектуальна власність», «інтелектуальний капітал».
2. Дайте характеристику об'єктам права інтелектуальної власності.
3. Який основний орган державної влади формує та реалізує державну політику у сфері інтелектуальної власності? Які установи він включає?
4. Які акти загальною законодавства України містять, норми щодо захисту права інтелектуальної власності?
5. Які норми щодо захисту права інтелектуальної власності містить Угода про торговельні аспекти прав інтелектуальної власності (Угода TRIPS)?
6. Дайте перелік законів України, що містять норми щодо захисту права інтелектуальної власності.
7. Дайте перелік міжнародних договорів, учасником яких є Україна і які містять норми щодо захисту права інтелектуальної власності.
8. Як використовуються норми щодо захисту авторського права і суміжних прав, які містять міжнародні договори у сфері інтелектуальної власності, учасником яких є Україна?
9. Охарактеризуйте механізми захисту права інтелектуальної власності в розвинутих країнах світу.
10. Яка інфраструктура створена в Україні для забезпечення реалізації норм законодавства щодо захисту права інтелектуальної власності.
11. Основні міжнародні угоди у сфері інтелектуальної власності.
12. Паризька конвенція з охорони промислової власності.
13. Міжнародні конвенції про охорону авторського права і суміжних прав.
14. Міжнародні угоди про охорону засобів індивідуалізації учасників цивільного обороту, товарів і послуг.
15. Перелічіть інші міжнародні угоди у сфері інтелектуальної власності.

ПРАКТИЧНЕ ЗАНЯТТЯ №2

Процес набуття авторських прав, оформлення та реєстрація наукового твору

Зміст заняття

1. Процедура подання в УААСП заяви про реєстрацію твору.
2. Зміст і форма авторського договору про передачу майнового права на твір.
3. Документи, що підтверджують наявність майнових прав.
4. Сплата збору за підготовку договору до реєстрації.

Основні терміни

Авторське право; презумпція авторства; авторський договір; виключні та невиключні права; авторська винагорода; депонування; суміжні права.

Питання для обговорення

1. Що таке «авторське право», «презумпція авторства», «отримання офіційного підтвердження існування твору»?
2. З яких видів прав складаються виключні права автора твору?
3. Назвіть особливості набуття авторських прав на твори створені на робочому місці.
4. Що таке «авторський договір» та «авторська винагорода»?
5. Які твори не охороняються нормами авторського права?
6. В якій установі реєструють авторство твору?
7. Які документи необхідно надіслати в УААСП, щоб зареєструвати авторське право?
8. Які документи необхідно надіслати в УААСП, щоб зареєструвати авторський договір?
9. Назвіть процедуру та терміни реєстрації авторського права в УААСП.
10. Яка процедура захисту порушення авторських прав?
11. У чому полягають особливості авторського права на комп'ютерні програми? Що таке «депонування»?
12. У чому полягають особливості авторського права на інтернет-твори?
13. Які права називаються суміжними? Назвіть критерії для надання суміжних прав.

14. Який розмір винагороди встановлюється за використання чужих творів.

15. Що таке «Організації колективного управління»? Яким органом влади вони визначаються?

16. Назвіть основні Організації колективного управління.

Навчальні завдання

Завдання 1. Заповніть таблицю сплати зборів за процедуру державної реєстрації.

Розміри зборів за виконання процедур державної реєстрації авторського права та авторських договорів

<i>Найменування дій</i>	<i>Збір, грн.</i>
Підготовка до реєстрації авторського права фізичної особи	
Видача свідоцтва фізичній особі про реєстрацію автор. права	
Підготовка до реєстрації авторського права юридичної особи	
Видача свідоцтва юридичній особі про реєстрацію авторського права	
Підготовка до реєстрації авторського договору фізичної особи	
Підготовка до реєстрації авторського договору юридичної особи	

Завдання 2. Ситуаційна задача.

Редакція газети «Рівне-старт» пред'явила до ТОВ «Інформ-агент» позов про стягнення компенсації за порушення майнових авторських прав. Підставою для звернення до суду було розміщення на сайті відповідача в мережі Інтернет матеріалу, що був опублікований у газеті позивача. Майнові авторські права на цей матеріал були передані редакції газети автором надрукованої статті Твердим на підставі авторського договору. У зв'язку з цим позивач вважає свої авторські права порушеними і вимагає від ТОВ «Інформ агент» компенсації в розмірі 1000 грн.

Відповідач проти позову заперечував, мотивуючи це тим, що розміщення матеріалу на сайті у системі мережі Інтернет не є використанням твору, оскільки воно не належить ні до відтворення, ні до показу, ні до сповіщення твору, у зв'язку з чим не потребує дозволу особи, яка має авторське право.

Чи має редакція авторські права на опубліковану статтю?

ПРАКТИЧНЕ ЗАНЯТТЯ №3

Розроблення, оформлення та реєстрація заявки на винахід та корисну модель

Зміст заняття

1. Поняття та ознаки патентного права.
2. Поняття патенту та його види. Строки дії патенту.
3. Охоронні документи в патентному праві.
4. Формальна і кваліфікаційна експертизи. Порядок та підстави їх проведення.
5. Поняття, ознаки та види винаходів. Права винахідника.
6. Поняття та ознаки корисної моделі.
7. Правова охорона промислових зразків.

Основні терміни

Винахід; корисна модель; промисловий зразок; патент; експертиза.

Питання для обговорення

1. Що таке «винахід»? Яким документом захищається винахід?
2. Що таке «корисна модель»? Чим корисна модель відрізняється від винаходу?
3. Дайте характеристику критеріям патентоспроможності винаходу (корисної моделі).
4. Яким умовам має відповідати рішення, щоб воно могло претендувати на винахід?
5. Які є об'єкти винаходів? Дайте їм загальну характеристику.
6. Які рішення винаходами не визнаються?
7. Назвіть процедуру оформлення заявки на винахід (корисну модель).
8. У чому полягає зміст «опису винаходу»?
9. Обґрунтуйте основні складові формули винаходу.
10. Назвіть мету та дайте загальну характеристику змісту реферату винаходу.
11. Назвіть основні види державної експертизи заявок на винаходи.
12. Де і яким чином здійснюється процедура науково-технічної експертизи заявок на винаходи?
13. Яка інформація називається патентною? Що таке «патентні дослідження»?
14. Назвіть основні джерела масивів патентної інформації.

15. У чому полягає суть спеціалізованих баз даних патентної інформації? Дайте їм загальну характеристику.

16. За якими видами здійснюється Міжнародна класифікація об'єктів інтелектуальної власності?

17. Назвіть основні засади правової охорони промислових зразків?

Навчальні завдання

Завдання 1. Визначити:

- поняття та ознаки патентного права;
- охоронні документи, які існують в патентному праві.

Завдання 2. Проаналізувати:

- поняття патенту та його види;
- порядок і підстави проведення формальної та кваліфікаційної експертизи.

Завдання 3. Охарактеризувати такі об'єкти права інтелектуальної власності, як: винахід; корисна модель; раціоналізаторська пропозиція; промислові зразки; топографії інтегральних мікросхем; селекційні досягнення.

Завдання 4. Встановити правове положення авторів та власників прав на об'єкти права промислової власності.

Завдання 5. *Ситуаційна задача.*

Приватний підприємець Міщенко, отримавши патент на винахід «Пристрій для виготовлення фрезерного морозива», виготовив партію таких пристроїв.

Частину з них він продав ТОВ «Пошук+», а інші почав використовувати у своїй діяльності. Довідавшись, що ТОВ «Пошук+» продало два пристрої без дозволу патентовласника іншим особам, Міщенко заявив позов про визнання цих договорів недійсними у зв'язку з порушенням його прав і стягнення плати за використання тих пристроїв, що залишилися у ТОВ «Пошук+». У випадку невиконання його вимог він погрожував забрати усі передані ним пристрої, що змусить ТОВ «Пошук+» відмовитися від прибуткового бізнесу по виготовленню морозива.

ТОВ «Пошук+» вважає дії Міщенка неправомірними, хоча і не бачить загрози для своєї підприємницької діяльності, оскільки може

придбати такі ж пристрої у ПАТ «Світанок», яке виготовляє і реалізує їх на території Беларусь у м. Могильові. Міщенко звернувся до ПАТ «Світанок» з вимогою припинити незаконні дії і відшкодувати йому завдані збитки. Керівництво ПАТ «Світанок» вважає, що виключні права Міщенка не поширюються на територію Білорусії, тому вони можуть вільно використовувати його винахід.

Проаналізуйте ситуацію. Які права має патентовласник? Що таке «вичерпання прав патентовласника»? Чим відрізняється право на винахід від права на матеріальний носій, у який втілено винахід?

ПРАКТИЧНЕ ЗАНЯТТЯ №4

Розробка, оформлення та реєстрація знаків для товарів і послуг

Зміст заняття

1. Поняття, види та правова природа засобів індивідуалізації товаровиробників як об'єктів права інтелектуальної власності.
2. Поняття знаків для товарів і послуг, критерії їх охороноспроможності.
3. Правова охорона фірмових найменувань.
4. Порядок реєстрації знаків для товарів і послуг.
5. Права й обов'язки, що впливають із свідоцтва на знаки для товарів і послуг.
6. Правова охорона зазначень місць походження товарів як засобів індивідуалізації товаровиробників.

Основні терміни

Торгівельна марка; товарний знак; знак для товарів і послуг; маркування; домен; свідоцтво на знак для товарів і послуг; кваліфікаційна експертиза.

Питання для обговорення

1. Дайте визначення поняття «товарний знак». Які функції він виконує?
2. Чим товарний знак відрізняється від знака обслуговування?
3. Які товарні знаки можуть бути об'єктами правової охорони в Україні?

4. Зробіть порівняльний аналіз таких позначень: ©, ® та ТМ.
5. Охарактеризуйте основні способи створення товарних знаків.
6. Які позначення не можуть отримати правову охорону в Україні в якості товарних знаків?
7. Які товарні знаки не можуть бути зареєстровані в Україні?
8. Дайте характеристику документів, які потрібно подати до Державного департаменту інтелектуальної власності з метою отримання свідоцтва про правову охорону товарного знаку.
9. Як робиться опис товарного знаку? Наведіть приклади.
10. Як визначається дата пріоритету при розгляді заявки на отримання свідоцтва про правову охорону товарного знаку?
11. Що таке конвенційний та виставковий пріоритет? Як він визначається?
12. Які права отримує володар свідоцтва про правову охорону товарного знаку?
13. Охарактеризуйте основні етапи експертизи заявки на реєстрацію товарного знаку.
14. Чи можна продовжити дію свідоцтва про правову охорону товарного знаку? Що для цього потрібно зробити?
15. Яким чином суб'єкт підприємництва може зареєструвати товарний знак в інших іноземних країнах?
16. В яких випадках власник свідоцтва на товарний знак не може застосувати своє виключне право на заборону використання зареєстрованого товарного знаку іншим суб'єктам підприємництва?

Навчальні завдання

Завдання 1.

В таблиці наведені дані щодо товарів і послуг, на які потрібно розробити товарний знак.

Вихідні дані для виконання завдання

<i>Вариант</i>	<i>Товар або послуга</i>	<i>Вариант</i>	<i>Товар або послуга</i>
1	2	3	4
1	Виробництво легкових автомобілів	21	Виробництво харчових продуктів, наприклад, ковбасні вироби
2	Виробництво меблів для побуту	22	Виробництво сучасних газових плит
3	Пошиття різноманітного дитячого одягу	23	Виробництво замків для осель, гаражів тощо

1	2	3	4
4	Пошиття жіночого зимового одягу	24	Виробництво дитячих іграшок
5	Виробництво кольорових телевізорів	25	Виробництво харчових продуктів, наприклад, джеми
6	Пошиття чоловічого одягу	26	Виробництво ліків
7	Виробництво дитячого взуття	27	Виробництво канцелярських товарів
8	Виробництво електричних прасок	28	Стоматологічні послуги
9	Виробництво мобільних телефонів	29	Освітнянські послуги
10	Пошиття елегантного спортивного одягу	30	Виробництво мінеральних добрив
11	Ремонт взуття	31	Виробництво велосипедів для підлітків
12	Лікувальний масаж	32	Виробництво спортивного інвентарю
13	Виробництво міксерів	33	Будівництво індивідуального житла
14	Виробництво калькуляторів або комп'ютерів	34	Виготовлення виробів з металу
15	Виробництво килимів	35	Туристичні послуги
16	Виробництво харчових продуктів, наприкладі, майонез	36	Виробництво одягу з овечої шерсті
17	Виробництво настільних ламп	37	Виробництво м'яса і м'ясопродуктів
18	Виробництво спортивних літаків	38	Видавнича діяльність
19	Виробництво безалкогольних напоїв	39	Виробництво заміників, наприклад, кави, цукру
20	Виробництво напоїв з лісових ягід	40	Виробництво технічних мастил

На підставі завдання, наведеного в таблиці потрібно:

1. Визначити вид товару або послуги, для яких потрібно розробити товарний знак.
2. Вибрати спосіб розробки товарного знака.
3. Розробити товарний знак та нарисувати його.
4. Зробити опис товарного знака.
5. Розробити заходи, за допомогою яких планується створити на даний товар. При розробці товарного знаку слід звернути увагу на позиціонування товару на ринку та вибір цільової аудиторії. Потрібно сформулювати слоган, за допомогою якого буде рекламуватися товар; розробити рекламні заходи та програми просування товару на ринок тощо.
6. Зробити висновки.

Завдання 2. Ситуаційна задача.

Концерн «Укрспирт» подав заяву до Державного департаменту інтелектуальної власності на торговельну марку «Керченський коньяк» для алкогольного напою. Дізнавшись про це, Національний інститут найменувань місць походження Франції заперечував проти видачі цього свідоцтва, оскільки реєстрація торговельної марки, яка містить як елемент позначення «коньяк», яке є географічним зазначенням, зачіпає національні інтереси Франції і стосується міжнародних відносин між Україною і Францією.

Концерн «Укрспирт» не погодився із зазначеними аргументами, оскільки на території України діють стандарти і технічні умови, які визначають «коньяк» як вид міцного ароматного виноградного напою, виготовленого із виноградного спирту. І взагалі, словесне позначення «коньяк» стало в Україні загальноприйнятим як позначення певного виду товару, яке асоціюється у споживача з певним напоєм, а не з місцем його виготовлення, тобто перетворилося у видову назву товару. Представники Франції вважають, що така аргументація є підставою для порушення їх прав шляхом використання найменування місця походження «коньяк».

Вирішить спір.

ПРАКТИЧНЕ ЗАНЯТТЯ №5

Оцінка вартості об'єкта інтелектуальної власності

Зміст заняття

1. Поняття оцінки, ринку, вартості, ціни.
2. Підходи і методи оцінки прав на об'єкти інтелектуальної власності.
3. Визначення ставки дисконтування та роялті.
4. Особливості оцінки прав на об'єкти інтелектуальної власності.
5. Оцінка економічної ефективності інтелектуальної власності в інноваційних проектах.
6. Організація процесу оцінки об'єктів інтелектуальної власності.

Основні терміни

Нематеріальні активи; гудвіл; ліцензія; ліцензіар; ліцензіат; комбінований платіж; ліцензійний платіж; паушальний платіж; роялті; ставка роялті; строк (залишковий, фактичний) корисного використання об'єкта права інтелектуальної власності; підходи до оцінки; методи оцінки.

Питання для обговорення

1. З яких етапів складається послідовність оцінки об'єктів інтелектуальної власності?
2. Як здійснюється ідентифікація об'єктів інтелектуальної власності?
3. У чому полягає суть визначення мети та цілей оцінки об'єктів інтелектуальної власності?
4. На основі чого здійснюється вибір бази оцінки?
5. Назвіть основні підходи до проведення оцінки об'єктів інтелектуальної власності.
6. Дайте характеристику витратного підходу до оцінки об'єктів інтелектуальної власності.
7. Обґрунтуйте зміст методів витратного підходу щодо оцінки об'єктів інтелектуальної власності.
8. Дайте характеристику порівняльному підходу до оцінки об'єктів інтелектуальної власності.
9. Обґрунтуйте зміст методів порівняльного підходу для оцінки об'єктів інтелектуальної власності.
10. Дайте характеристику доходному підходу до оцінки об'єктів інтелектуальної власності.

11. Обґрунтуйте зміст методів доходного підходу щодо оцінки об'єктів інтелектуальної власності.

12. Обґрунтуйте види та способи розрахунку вартості об'єктів інтелектуальної власності.

13. Наведіть основні розділи звіту (акту) про оцінку майна.

Навчальні завдання

Завдання 1. Приклад: На підприємстві виготовляються вироби, ціна реалізації кожного з яких складає 1200 грн. На виготовлення одного виробу витрачається: матеріали – 220 грн., основна та додаткова заробітна плата виробничих робітників з обов'язковими нарахуваннями – 100 грн., амортизаційні відрахування – 50 грн. Річні витрати від операційної діяльності складають на підприємстві 4 млн. грн. Ставка податку на прибуток – 25%. Ставка податку на додану вартість – 20%.

В результаті можливого впровадження певного винаходу, захищеного патентом, планується при виготовленні одного виробу скоротити витрати на матеріали на 40%, основну та додаткову заробітну плату виробничих робітників з обов'язковими нарахуваннями – на 25%. Величина інших витрат підприємства не зміниться. На впровадження винаходу потрібно витратити 120 тис. грн. При цьому за рахунок підвищення якості виробів прогнозується збільшення обсягів реалізації виробів за рік з 8000 шт. до 9000 шт. при зменшенні ціни реалізації виробу на 100 грн.

Вартість підприємства за даними бухгалтерського балансу складає 4,7 млн. грн.

Потрібно оцінити вартість об'єкта права інтелектуальної власності – патенту на винахід, що пропонується внеском до статутного фонду підприємства.

ПРАКТИЧНЕ ЗАНЯТТЯ №6

Методи управління правами інтелектуальної власності на різних етапах життєвого циклу

Зміст практичного заняття

1. Життєвий цикл та принципи управління об'єктами права інтелектуальної власності.

2. Управління об'єктами права інтелектуальної власності на стадії розробки інноваційної продукції.
3. Оцінка економічної ефективності виробництва інноваційної продукції.
4. Управління об'єктами інтелектуальної власності на стадії правової охорони.
5. Управління процесом використання об'єктів інтелектуальної власності.
6. Управління трансфером технологій.
7. Управління захистом прав на об'єкти інтелектуальної власності.

Основні терміни

Життєвий цикл; етапи життєвого циклу; принципи управління; функції управління; методи управління; управління інформацією; управління знаннями; трансфер технологій.

Питання для обговорення

1. Назвіть етапи життєвого циклу об'єкта права інтелектуальної власності та дайте їм характеристику.
2. Обґрунтуйте цикл створення об'єктів права інтелектуальної власності.
3. Обґрунтуйте цикл набуття прав на об'єкти права інтелектуальної власності.
4. Обґрунтуйте цикл використання прав на об'єкти права інтелектуальної власності.
5. Обґрунтуйте цикл захист прав об'єктів права інтелектуальної власності.
6. Обґрунтуйте цикл утилізації прав об'єктів права інтелектуальної власності.
7. Назвіть основні методи управління об'єктом права інтелектуальної власності на етапі його створення.
8. Що таке патентна інформація? Яке місце займає аналіз патентної інформації у процесі розробки стратегії бізнесу?
9. Назвіть основні джерела інформаційних ресурсів для проведення патентних досліджень.
10. Назвіть основні методи управління об'єктом права інтелектуальної власності на етапі набуття прав.

11. Назвіть основні методи управління об'єктом права інтелектуальної власності на етапі використання прав.

12. Дайте характеристику стратегіям яких дотримується фірма при використанні прав на об'єкти інтелектуальної власності.

13. Назвіть основні методи управління об'єктом права інтелектуальної власності на етапі захисту прав.

14. Назвіть основні методи управління об'єктом права інтелектуальної власності на етапі утилізації.

Навчальні завдання

Завдання 1. Визначити:

- порядок управління авторськими та суміжними правами;
- порядок управління майновими правами суб'єктів права промислової власності;
- правове положення патентних повірених.

Завдання 2. *Ситуаційна задача:*

Фірма ЧП «Челентано» уклала договір комерційної концесії з ПрАТ «Пекарня», відповідно до якого останньому було надано право на користування комерційним найменуванням «Челентано», торговельною маркою, промисловим зразком, комерційним досвідом та діловою репутацією Фірми «Челентано». Користувач завдяки цьому налагодив досить вдалий бізнес. Розуміючи, що на ринку є можливість розширення сфери зазначеного бізнесу, ПрАТ «Пекарня» уклав договір комерційної субконцесії з ТОВ «Варум». Через певний час Фірма «Челентано» у зв'язку з наявністю публікацій, що завдають шкоди діловій репутації, дізналася про укладення договору комерційної субконцесії. Як з'ясувалося, ТОВ «Варум», використовуючи торговельну марку і комерційне найменування «Челентано», реалізовувало неякісні товари та неналежним чином надавало послуги споживачам.

Фірма «Челентано» звернулася з позовом до ПрАТ «Пекарня» про дострокове розірвання договору комерційної концесії та відшкодування збитків, завданих ТОВ «Варум», аргументуючи тим, що користувач не мав права укласти договір комерційної субконцесії. ПрАТ «Пекарня» проти позову заперечував на підставі того, що оскільки збитки були завдані ТОВ «Варум», то саме воно має нести відповідальність. До того ж, на думку користувача, він міг укласти

договір комерційної субконцесії, оскільки в договорі не було заборони на вчинення таких дій.

Хто повинен відшкодувати збитки правоволодільцю? Чи змінилося б рішення, якби договір комерційної субконцесії був укладений з дозволу правоволодільця?

Завдання 3. Ситуаційна задача:

ПрАТ «Універсал» уклало з ТОВ «Водограй» договір про створення за замовленням і використання об'єкта права інтелектуальної власності. Відповідно до цього договору ТОВ «Водограй» зобов'язалось розробити промисловий зразок «Етикетка для маргарину», усі майнові права на який переходять до ПрАТ «Універсал». Після виконання договору ПрАТ «Універсал» подало заявку і отримало патент на промисловий зразок, після чого уклало спочатку ліцензійний договір, а потім договір про передання виключних майнових прав інтелектуальної власності на зазначений промисловий зразок.

Довідавшись про це, ТОВ «Водограй» вимагало сплати половини отриманої винагороди, а у випадку відмови погрожувало визнати як реєстрацію промислового зразка, так і укладені договори недійсними. Свою позицію воно аргументувало тим, що питання передачі прав замовнику було вирішено ще до виникнення майнових прав на промисловий зразок, тобто створення самого об'єкту інтелектуальної власності, а тому зазначена умова є недійсною. У зв'язку з цим застосовується ст. 430 ЦК України, а тому ТОВ «Водограй» є співвласником майнових прав на промисловий зразок.

Проаналізуйте наведену аргументацію. Які наслідки укладення договору про передання виключних майнових прав інтелектуальної власності? У чому полягає різниця між переданням виключних майнових прав і встановлення механізму їх розподілу?

5. СПИСОК РЕКОМЕНДОВАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

Базова

1. *Базилевич В.Д.* Інтелектуальна власність: Підручник. 2-ге вид. – К.: Знання, 2008. – 431 с.
2. *Ісвіня О.В., Мироненко В.П., Павловська Н.В., Пилипенко С.А.* Право інтелектуальної власності: схеми та роз'яснення: навч. посіб. – Київ: КНТ, 2007. – 264 с.
3. Інтелектуальна власність та її захист: Нормативно-правове регулювання / Упор. Роїна О.М. – 3-є вид., перероб. та доп. – Київ: КНТ, 2006. – 480 с.
4. *Потехіна В.О.* Інтелектуальна власність: Навч. пос. – К.: Центр учбової літератури, 2008. – 414 с.
5. Право інтелектуальної власності: Акад. курс: Підруч. для студ. вищих навч. закл. / О.П. Орлюк, Г.О. Андрощук, О.Б. Бутнік-Сіверський та ін.; За ред. О.П. Орлюк, О.Д. Святоцького. – К.: Видавничий дім «Ін Юре», 2007. – 696 с.
6. *Цибульов П.М., Чеботарьов В.П.* Популярно про інтелектуальну власність: абетка / За заг. ред. к.е.н. М.В. Паладія. – К.: ТОВ «Альфа-ПІК», 2004. – 56 с.
7. *Черевко Г.В.* Інтелектуальна власність: Навч. пос. – К.: Знання, 2008. – 412 с.

Допоміжна

8. Цивільний кодекс України від 16.01.03 № 435-IV.
9. Господарський кодекс України від 16.01.03 № 436-IV.
10. Про охорону прав на знаки для товарів і послуг: Закон України від 15.12.93 № 3689-ХП (зі змін. і допов.).
11. Про охорону прав на промислові зразки: Закон України від 15.12.93 № 3688-ХП (зі змін. і допов.).
12. Про охорону прав на винаходи і корисні моделі: Закон України від 15.12.93 № 3687-ХП (зі змін. і допов.).
13. Про авторське право і суміжні права: Закон України від 23.12.93 № 3792-ХІ (зі змін. і допов.).
14. Про охорону прав на зазначення походження товару : Закон України від 16.06.1999 № 752-ХІV.
15. Про охорону прав на сорти рослин : Закон України від 21.04.1993 №3117-ХІІ.
16. *Башицький Ю.Л.* Право інтелектуальної власності: навч. посіб. для студ. виш. навч. закл. / Ю.Л. Башицький. - К.: Логос, 2007. - 488 с.

17. *Вачевський В.М.* Соціально-економічні аспекти використання інтелектуальної власності в сучасних умовах. Теорія і практика : навч. посіб. / В.М. Вачевський. - К.: ЦУЛ, 2004.
18. *Дахно І.І.* Право інтелектуальної власності: навч. посіб. /1.1. Дахно. - 2-ге вид. - К. : Центр навч. л-ри, 2006.
19. *Цибульов П.М.* Управління інтелектуальною власністю: Підручник. – К: Держ. ін-т інтел. власн. – 2009. – 312 с.
20. *Цибульов П.М.* Маркетинг інтелектуальної собствениости: Учеб. пос.. – К.: Гос. ин-т интел. собст., 2004. – 184 с.

Інформаційні ресурси

Періодичні видання

1. Вісник Національної академії державного управління при Президентіві України.
2. Економіка та держава.
3. Економіст.
4. Теорія і практика інтелектуальної власності.
5. Інтелектуальна власність в Україні.

Інтернет-ресурси

1. <http://www.kmu.gov.ua> – Кабінет Міністрів України.
2. <http://portal.rada.gov.ua> – Верховна Рада України, законодавство.
3. <http://www.library.snu.edu.ua> – Наукова бібліотека Східноукраїнського національного університету імені Даля.
4. <http://www.nbuv.gov.ua> – Національна бібліотека імені Вернадського
5. <http://sips.gov.ua> – Державна служба інтелектуальної власності України.
6. <http://www.iipl.ukrpatent.org> – Інститут інтелектуальної власності.
7. <http://www.intelvlas.com.ua> – науково-практичний журнал «Інтелектуальна власність».